

– AVRUPA BİRLİĞİ'NDE
YARGISAL KORUMA –
7. DERS:
UYGUNYORUM İLKESİ VE DEVLET
SORUMLULUĞU İLKESİ

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

Sunuş Planı

Uygun Yorum İlkesi

Devlet Sorumluluğu İlkesi

2

Sunuş Planı – Uygun Yorum İlkesi

Uygun Yorum İlkesinin Temelleri

Uygun Yorum İlkesinin Kapsamı

Uygun Yorum İlkesinin Sınırları

3

Uygun Yorum İlkesinin Temelleri

von Colson and Kamann Davası (1983-1984)

- von Colson ve Kamann isimli kadınlar Werl hapisanesinde çalışmak üzere iş başvurusunda bulunmuşlardır. Bu başvuru başvuranların kadın olması sebebiyle reddedilmiştir. İlgili Alman mahkemesine göre Alman hukuku uyarınca istihdama erişim ile ilgili ayrımcılık hâlinde yalnızca buna maruz kalanların seyahat giderleri karşılanabilmektedir.

76/207 sayılı Konsey Direktifi

- İstihdama erişim yönünden erkek ve kadın arasındaki eşit muamele ilkesi ile de ilgilidir.

76/207 sayılı Konsey Direktifi md. 6

- "Üye devletler, eşit muamele ilkesinin kendisine doğru uygulanmadığını düşünen her bireye ... yetkili makamlara başvurduktan sonra ilgilinin yargısal süreç yoluyla iddiasını ileri sürebilmesi için gerekli önlemleri iç hukuk düzenlerine koymalıdır."

4

Uygun Yorum İlkesinin Temelleri

ABAD'a göre

- "... [ABİHA md. 288/3] ve [ABA md. 4(3)] *gereği* ... ulusal mahkemeler, ulusal hukuku ve *özellikle de 76/207* sayılı Direktifi iç hukuka aktarmak için çıkarılmış olan ulusal hukuk hükümlerini uygularken [ABİHA md. 288/3] ile öngörülen sonuca ulaşmak için ulusal hukuklarını ilgili direktifin lâfzı ve amacı *ışığında* yorumlamakla yükümlüdür. ...
- ... ulusal mahkemeler, ulusal hukuk uyarınca takdir yetkisi olduğu ölçüde, direktifin uygulanması için kabul edilen mevzuatı [Birlik] hukukunun gerekliliklerine göre yorumlayacak ve uygulayacaktır."

5

Uygun Yorum İlkesinin Temelleri

Sonuç

- Ulusal mahkeme,
- eğer takdir yetkisi içerisindeyse
- ilgili Direktifin lâfzı ve amacı ışığında hareket ederek
- ayrımcılığa maruz kalanlara yalnızca seyahat giderlerini değil, uğradıkları zararı yeterli biçimde karşılayan bir tazminatı vermelidir.

6

Uygun Yorum İlkesinin Temelleri

Soru: Uygun yorum ilkesinin uygulanması için bir norm, doğrudan etkili olmak için taşıması gerekli koşulları taşımalı mıdır?

Soru: Uygun yorum ilkesi uygulanınca birey hakkının kaynağı Birlik hukuku mu, yoksa ulusal hukuk mu olur?

7

Uygun Yorum İlkesinin Kapsamı

Marleasing Davası (1989-1990)

- Marleasing (M) şirketi, La Commercial (L) şirketine karşı dava açmıştır. M. Şirketine göre L şirketinin esas sözleşmesi geçersizdir; çünkü şirketin kuruluşu sebepten yoksundur ve muvazaalıdır. Nitekim İspanyol Medeni Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca sebepten yoksun sözleşmeler veya sebebi hukuka aykırı sözleşmeler hukuki etki doğurmaz.
- L şirketine göre ise M şirketinin iddiaları kabul edilemez; çünkü 68/151 sayılı Direktif md. 11 bir şirketin geçersizlik hâllerini tahdidi olarak saymaktadır ve sebepten yoksunluk bu hâller arasında sayılmamaktadır.

8

Uygun Yorum İlkesinin Kapsamı

Marleasing ile *von Colson* ve *Kamann* davaları arasındaki farklılıklar şöyledir,

- *Marleasing* davasında;
- ilgili Direktifi iç hukuka aktaran ulusal hüküm yoktur,
- iki birey arasındaki bir uyuşmazlık söz konusudur,
- ilgili Direktif hükmü doğrudan etkili addedilebilecek özellikleri taşımaktadır.

9

Uygun Yorum İlkesinin Kapsamı

ABAD'a göre

- "ulusal mahkeme, ulusal hukukunu uygularken Direktifin güttüğü sonuca erişmek için, ilgili hükümler ister direktiften önce ister sonra kabul edilmiş olsun, ulusal hukukunu mümkün olduğu ölçüde ilgili direktifin lâfzı ve amacı ışığında yorumlamakla ... yükümlüdür."

10

Uygun Yorum İlkesinin Kapsamı

Marleasing kararı ve sonraki kararlar uygun yorum ilkesinin kapsamını birkaç yönden genişletmiştir.

- 1. Uygun yorumlanacak ulusal hukuk
- 2. Bir davanın tarafları
- 3. Uygun yorum yükümlülüğünün doğum anı
- 4. Uygun yoruma esas teşkil edecek Birlik hukukunun kaynağı

11

1. Uygun yorumlanacak ulusal hukuk

Uygun yorum yükümlülüğü, ilgili Birlik hukuku kaynağının konusu ile alakalı her türlü ulusal düzenleme yönünden uygulanır.

- Ulusal düzenlemeler ilgili Birlik hukuku kaynağından önce veya sonra kabul edilmiş olabilir.

12

2. Bir davanın tarafları

Birey vs. Devlet

Birey vs. Birey

Devlet vs. Birey

13

3. Uygun yorum yükümlülüğünün doğum anı – Direktifler

(1) Direktifi uygulamak amacını taşıyan ulusal hukuk hükmü söz konusuysa uygun yorum yükümlülüğü ne zaman doğar?

(2) Direktifi uygulamak amacını taşıyan ulusal hukuk hükmü yoksa uygun yorum yükümlülüğü ne zaman doğar?

14

3. Uygun yorum yükümlülüğünün doğum anı – Direktifler

(1)

- En baştan itibaren doğar.

(2)

- «ancak iç hukuka aktarma süresi sona erdikten sonra» doğar.
- ancak «bir direktifin yürürlüğe girmesinden itibaren, ... mümkün olduğu ölçüde, ulusal hukuku ... o direktifin güttüğü hedefe erişmeyi ciddi biçimde tehlikeye atabilecek şekilde yorumlamaktan kaçınmak» gerekir.

15

4. Uygun yoruma esas teşkil edecek Birlik hukukunun kaynağı

Her (bağlayıcı) Birlik hukuku kaynağı kural olarak uygun yorum ilkesine dayanak oluşturabilir.

En sık Direktifler ile ilgili olarak ortaya çıkar.

Bununla birlikte, örneğin, aşağıdakilerde de görülmüştür:

- kurucu antlaşma,
- tüzükler,
- AB'nin uluslararası anlaşmaları,
- (eski 3. sütun tasarrufu olarak) çerçeve karar

16

Uygun Yorum İlkesinin Sınırları

Ulusal mahkemeler, ulusal hukuklarını yalnızca *mümkün olduğu ölçüde* Birlik hukukuna uygun yorumlayacaktır.

Uygun yorum ilkesi ana hatlarıyla iki yönden sınırlandırılmıştır:

- *contra legem* (hukuka / kanuna aykırı) yorum
- hukukun genel ilkeleri ve temel haklar

17

Contra Legem (Hukuka / Kanuna Aykırı) Yorum

Wagner Miret kararı

- “ulusal hükümler [ilgili] direktif ile uyum sağlayacak biçimde yorumlanamıyorsa”
- ilgili üye devlet, devlet sorumluluğu ilkesi gereği ortaya çıkan zararı gidermekle yükümlü tutulacaktır.

18

Hukukun Genel İlkeleri ve Temel Haklar

Kolpinghuis Davası (1986-1987)

- Kolpinghuis işletmesi, "maden suyu" adı altında çeşme suyu ve karbon dioksit oluşumu bir içeceğin satışını ve sunumunu yapan bir kafe işletmektedir.
- 80/777 sayılı Konsey Direktifi doğal maden sularının kullanımı ve satışı ile ilgili düzenleme getirmektedir. Bununla birlikte Hollanda bu Direktifi iç hukuka aktarmamıştır.
- Cumhuriyet savcısı ise maden suyu tanımı ile ilgili olarak bu Direktifi temel almak istemektedir.

19

Hukukun Genel İlkeleri ve Temel Haklar

ABAD'a göre

- "... ulusal mahkemenin ulusal hukukunun alakalı kurallarını yorumlarken Direktifin içeriğine başvurma yükümlülüğü, [Birlik] hukukunun bir parçasını oluşturan hukukun genel ilkeleri ile ve özellikle hukuki belirlilik ve geriye yürümezlik ilkeleri ile sınırlandırılmıştır.
- ... bir Direktif, kendiliğinden ve uygulanmasına ilişkin olarak bir üye devletin kabul ettiği ulusal hukuktan bağımsız olarak, o Direktifin hükümlerine aykırı bir biçimde davranan kişilerin ceza hukuku açısından sorumluluğunu belirleyen veya kötüleştiren bir etkiye sahip olamaz."

20

Sunuş Planı – Devlet Sorumluluğu İlkesi

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Gelişimi ve Kapsamı

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Koşulları

21

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

Francovich Davası (1990-1991)

- Bay Francovich (F), CDN şirketi için çalışırken maaş olarak düzensiz ödemeler almıştır. Bay F şirketten alacakları için mahkemeye başvurmuş ve mahkeme ilgili şirketin kendisine altı milyon İtalyan Lireti borcu olduğuna hükmetmiştir. Bay F bunun üzerine icraya başvurmuştur, ancak icra paranın alınması açısından herhangi bir sonuç vermemiştir. Bay F, bu kez de 80/987 sayılı Direktif'in öngördüğü garantiler ya da alternatif olarak tazminat için İtalyan Hükümetine karşı dava açmıştır.
- İlgili Direktif, işverenin iflası hâlinde işçilere asgari bir koruma düzeyi sunmayı amaçlamakta ve özellikle ödenmeyen maaşlar yönünden spesifik garantiler öngörmektedir.
- İtalya bu direktifi süresi içinde iç hukuka aktarmamış olup bu durum bir ihlal davası ile tespit de edilmiştir.

22

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

Francovich kararı devlet sorumluluğu ilkesinin temellerini üç yönden atmıştır:

- (1) devlet sorumluluğu ilkesinin varlığı
- (2) devlet sorumluluğu ilkesinin koşulları
- (3) devlet sorumluluğu ilkesi ile ulusal hukuki çareler ve prosedürler arasındaki ilişki

23

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

ABAD'a göre –devlet sorumluluğu ilkesinin varlığı yönünden–

- «kurucu antlaşmanın genel sistemi ve temel ilkeleri ışığında»
- kurucu antlaşma, öznesi hem üye devletler hem de vatandaşları olan «kendi hukuk sistemini» yaratmıştır.
- ulusal mahkemeler, Birlik hukuku kurallarının tam etkili olmasını sağlamak ve bireylere tanıdıkları hakları korumakla yükümlüdür.
- sadakat yükümlülüğü mevcuttur.
- bir devlet, sorumlu tutulabileceği Birlik hukuku ihlalinin sonucu olarak bireylerin gördüğü zarardan sorumlu olmalıdır, bu ilke «kurucu antlaşmanın sisteminde içkin»dir.

24

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

ABAD'a göre –devlet sorumluluğu ilkesinin koşulları yönünden–

- 1. Direktifin öngördüğu sonuç bireylere hak tanımayı içermelidir.
- 2. Bu hakların içeriği o direktifin hükümleri temelinde tanımlanabilir olmalıdır.
- 3. Devletin yükümlülüğünü ihlali ile mağdur tarafların uğradıkları zarar arasında illiyet bağı bulunmalıdır.

25

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Temelleri

ABAD'a göre –devlet sorumluluğu ilkesi ile ulusal hukuki çareler ve prosedürler arasındaki ilişki yönünden–

- Ulusal prosedürel özerklik
- Denklik gerekliliği
- Etkililik gerekliliği

26

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Gelişimi ve Kapsamı

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Koşullarının Netleştirilmesi

Devlete Atfedilebilir Sorumluluk

Devlet Sorumluluğu İlkesi: Birey karşısında Birey

27

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

Brasserie du Pêcheur ve *Factortame III* Davası (1993-1996)

- Fransız Brasserie du Pêcheur (BP) şirketi 1981 yılından itibaren Almanya'ya bira ihraç edememiştir; zira yetkili Alman otoritelerine göre bu bira Bira Vergisi Kanunu uyarınca "saflık gerekliliği"ne uymamaktadır. Bu gereklilik, 1987 yılında sonlanan bir ihlal davası ile malların serbest dolaşımına (ABİHA md. 34) aykırı bulunmuştur. BP şirketi, ithalat kısıtlaması nedeniyle 1981 ile 1987 yılları arasında uğradığı kaybını karşılamak için Almanya'ya karşı tazminat davası açmıştır.
- Factortame ve diğerleri (F vd.) de, İngiliz Deniz Ticareti Kanunu'ndaki değişikliği iş kurma hakkına (ABİHA md. 49) aykırı bularak dava açmıştır. Komisyon da, buna paralel olarak, aynı sebeple bu değişiklikler yönünden İngiltere'ye karşı ihlal davası açmıştır. ABAD bu yönden ihlal kararı alınca F vd., bu kez de ilgili mevzuatın yürürlükte olduğu 1 Nisan 1989 ile 2 Kasım 1989 tarihleri arasındaki kayıplarını talep etmiştir.

28

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

ABAD altı hususa yönelik açıklamalar yapmıştır.

- 1. Devlet sorumluluğu ilkesi ile doğrudan etki ilkesi arasında nasıl bir ilişki vardır?
- 2. Devlet sorumluluğu ilkesi hangi rasyoneller çerçevesinde söz konusu olur?
- 3. Devlet kavramı ile ne ifade edilmektedir?
- 4. Devlet sorumluluğu ilkesinin koşulları tam olarak nelerdir?
- 5. Kusur ile bu koşullar arasında nasıl bir ilişki vardır?
- 6. Tazminat miktarının belirlenmesi neye göre yapılacaktır?

29

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

1. Devlet sorumluluğu ilkesi ile doğrudan etki ilkesi arasında nasıl bir ilişki vardır?

- Almanya, İrlanda ve Hollanda hükümetlerine göre
 - üye devletler, ancak ihlal edilen kural doğrudan etkili değilse bireylerin uğradıkları zararı karşılamakla yükümlüdür; zira bireyler doğrudan etkili hükme dayanarak haklarını zaten talep edebilir.
- ABAD'a göre
 - «tazminat hakkı, ihlali zarara yol açan [Birlik] hükmünün doğrudan etkisinin gerekli tamamlayıcısıdır».

30

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

2. Devlet sorumluluğu ilkesi hangi rasyoneller çerçevesinde söz konusu olur?

- Almanya hükümetine göre
 - bireylere yönelik genel bir tazminat hakkı yargı kararları aracılığıyla değil, ancak yasama yoluyla getirilebilir.
- ABAD'a göre
 - üye devletler Birlik hukuku uyarınca olan yükümlülüklerini ihlal eder ve bundan bir zarar doğarsa bu, Divanın yetkisi içinde kalan *kurucu antlaşmanın yorumunu* ilgilendirir.
 - hukuka aykırı eylem ya da eylemsizliğin doğurduğu zararın karşılanması yükümlülüğü *genel ilkelerden* birisidir.

31

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

3. Devlet kavramı ile ne ifade edilmektedir?

- üye devlet, «hangi organının eylem ya da eylemsizliği ihlalden sorumlu olursa olsun» sorumlu sayılır.

32

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

4. Devlet sorumluluğu ilkesinin koşulları tam olarak nelerdir?

- 1. İhlal edilen hukuk kuralı bireylere hak tanımayı amaçlamalıdır.
- 2. İhlal yeterince ciddi olmalıdır.
 - Birlik hukuku ihlalinin yeterince ciddi olduğunun tespitine ilişkin belirleyici test, ilgili üye devletin ... takdir yetkisinin sınırlarını açıkça ve ciddi biçimde aşmış olmasıdır.
- 3. Üye devlet üstündeki yükümlülüğün ihlali ile mağdur taraflarca uğranılan zarar arasında doğrudan illiyet bağı olmalıdır.

33

İlk Açıklamalar: *Brasserie du Pêcheur* ve *Factortame III* Kararları

5. Kusur ile bu koşullar arasında nasıl bir ilişki vardır?

- Kusur, kurucu bir unsur değildir, ancak yeterince ciddi ihlal koşulunun içinde dikkate alınır.

6. Tazminat miktarının belirlenmesi neye göre yapılacaktır?

- Tazminat, «birey haklarının etkili korunması amacı göz önünde tutularak uğranılan kayıp ve zararla orantılı olmalıdır».

34

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Koşullarının Netleştirilmesi

Dillenkofer kararı (1994-1996)

- 1. İhlal edilen hukuk kuralı bireylere hak tanımayı amaçlamalıdır.
 - Bu yönden bir Direktif kuralı söz konusuysa Direktifin öngördüğü sonuç bireylere hak tanımayı içermeli ve bu hakkın içeriği o direktifin hükümleri temelinde tanımlanabilmelidir.
- 2. Birlik hukukunun ihlali yeterince ciddi olmalıdır.
 - İlgili üye devlet takdir yetkisinin sınırlarını açıkça ve ciddi biçimde aşmış olmalıdır.
- 3. Üye devletin yükümlülüğünü ihlali ile mağdur taraflarca uğranılan zarar arasında doğrudan illiyet bağı olmalıdır.

35

Devlete Atfedilebilir Sorumluluk

Köbler Davası (2001-2003)

- Avusturya hukukuna göre profesörler, Avusturya'daki üniversitelerde on beş yıl çalışınca özel bir maaş artırımına hak kazanmaktadır.
- Bay Köbler (K), 1 Mart 1986'dan bu yana Innsbruck'ta mutat üniversite profesörü olarak çalışmaktadır.
- Bay K, 28 Şubat 1996'da özel maaş artırımı için başvurmuştur; zira ona göre AB üyesi devlet üniversitelerindeki hizmeti de on beş sene hesaplanırken dikkate alınmalıdır, bu yönden ilgili Avusturya hukuku, işçilerin serbest dolaşımı yönünden vatandaşlık temelinde dolaylı ayrımcılığa vücut vermektedir.

36

Devlete Atfedilebilir Sorumluluk

Köbler Davası (2001-2003)

- ... Bu uyuşmazlık Avusturya Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) önüne gelince bu mahkeme ABAD'a ön karar başvurusu yapmıştır. Bu arada ABAD, konuyla benzer bir başka ön karar başvurusunu karara bağlayınca AYİM'e başvurusunu muhafaza etmek isteyip istemediğini sormuştur. AYİM de, başvurusunu geri çekerek Bay K'nın iddiası ile ilgili olarak olumsuz bir karar vermiştir; zira ortada bir ayrımcılık varsa bile bu, haklı gösterilebilmektedir.
- Bay K, bunun üzerine devlet sorumluluğu ilkesine dayanarak Avusturya'ya karşı tazminat davası açmıştır. Bay K'ya göre AYİM, kurucu antlaşmanın işçilerin serbest dolaşımına ilişkin doğrudan etkili hükmünü gereği gibi uygulamayarak Birlik hukukunu ihlal etmiştir.

37

Devlete Atfedilebilir Sorumluluk

Avusturya, Birleşik Krallık ve Fransa'ya göre

- Bir mahkeme Birlik hukukunu ihlal ederse bu, devlet sorumluluğu ilkesine yol açmamalıdır.

Almanya, Hollanda ve Komisyona göre

- Buradaki sorumluluk, sınırlı ve *Brasserie du Pêcheur and Factortame III* kararlarındaki koşullara göre daha kısıtlayıcı koşullara tâbi tutulmalıdır.

38

Devlete Atfedilebilir Sorumluluk

ABAD'a göre

- Bireyler bir mahkeme de Birlik hukukunu ihlal etse tazminat alabilmelidir.
- Devlet sorumluluğu ilkesi bu yönden de aynı koşullara tâbi olur.

39

Devlet Sorumluluğu İlkesi: Birey karşısında Birey

Courage Davası (1999-2001)

- Courage (C) şirketi, 1990 yılı ile birlikte IEL şirketinin kiraladığı barlara özel bir fiyat listesi üzerinden bira satışı yapmaktadır.
- IEL şirketi de, kira sözleşmesi yaparken, kira bedeli müzakere edilebilir olmakla birlikte, yalnızca C şirketinden bira alımına ilişkin bir hükme yer vermektedir.
- Bay Crehan (C), 1991 yılı ile birlikte IEL şirketinden yirmi yıl için bir bar kiralamıştır ve C şirketinden de sabit miktar bira alacaktır.
- IEL şirketi, 1993 yılı ile birlikte Bay C'den ödenmemiş bira bedelini talep edince Bay C de, kira sözleşmesindeki sabit bira alımına ilişkin hükmün ABİHA md. 101'e aykırı olduğu gerekçesi ile tazminat talep etmiştir.

40

Devlet Sorumluluğu İlkesi: Birey karşısında Birey

ABAD'a göre

- AB «kendi hukuk düzenini» yaratmıştır.
- ABİHA md. 101 iç pazarın işleyişi yönünden «temel hüküm»dür.
- ABİHA md. 101 bireyler arasındaki ilişkilerde de doğrudan etki doğurmaktadır.
- Ulusal mahkemeler, Birlik hukuku kurallarının tam etkisini sağlamak ve bu kurallardan kaynaklanan birey haklarını korumakla yükümlüdür.

Sonuç

- Bir birey, rekabet kurallarını ihlal ettiği iddiası ile bir başka bireye karşı AB hukuku kaynaklı tazminat davası açabilir.

41

Devlet Sorumluluğu İlkesinin Koşulları

Bireye Hak Tanımayı Amaçlayan Kural Koşulu

Yeterince Ciddi İhlal Koşulu

İlliyet Bağı Koşulu

42

Bireye Hak Tanımayı Amaçlayan Kural Koşulu

Paul Davası (2002-2004)

- Bay Paul (P), 7 Temmuz 1995'te BVH Bankası'nda vadeli mevduat hesabı açtırmıştır. Bu banka Aralık 1997'de iflasını ilan etmiştir.
- Bay P, Almanya'ya karşı tazminat davası açarak mevduat hesabındaki kaybı talep etmiştir. Ona göre Almanya mevduat teminatı planı ile ilgili 94/19 sayılı Direktifi süresi içinde iç hukuka aktarsaydı, Kredi Kuruluşları Denetim Ofisi kendisi bankaya hesap açtırmadan evvel gerekli denetim önlemlerini alacaktı.
- Ulusal mahkeme Almanya'nın Bay Paul'e 20.000 Euro tazminat vermesine hükmetmiştir; çünkü ilgili Direktif md. 7 uyarınca mevduat hesabının elde edilememesi hâlinde her müdiinin mevduatının 20.000 Euro'ya kadar olan kısmı karşılanacaktır.
- Bay P bu miktarı yeterli görmeyerek temyize gitmiştir.

43

Yeterince Ciddi İhlal Koşulu

Ulusal mahkeme, yeterince ciddi ihlal koşulu ile ilgili olarak şu etmenleri dikkate alabilir:

- İhlal edilen kural açık ve kesin mi?
- İhlal edilen kural ulusal otoriteler veya Birlik otoritelerine ne ölçüde takdir yetkisi bırakıyor?
- İhlal ve sebep olunan zarar kasıtlı mı, yoksa istemsiz mi?
- Herhangi bir hukuki hata varsa bu, mazur görülebilir nitelikte mi?
- Bir Birlik kurumunun takındığı tutum ihlale katkı veriyor mu?
- Ulusal önlem veya uygulamalar, Birlik hukukuna aykırı olarak mı kabul edilmiş veya bu şekilde mi sürdürülüyor?

44

Yeterince Ciddi İhlal Koşulu

Birlik hukukunun ihlali şu hâllerde yeterince ciddi sayılır:

- İhlal bir mahkeme kararı ile ortaya konmasına rağmen sürdürülüyorsa.
- İlgili davranış ön karar veya Divanın yerleşik içtihat hukuku uyarınca açıkça ihlal oluşturuyorsa.
- Nihai ulusal mahkemeler ABİHA md. 267/3 gereğince ön karar başvurusu yapma yükümlülüğüne uymamışsa.

45

Yeterince Ciddi İhlal Koşulu

British Telecom Davası (1993-1996)

- Birleşik Krallık, diğerlerinin yanında telekomünikasyon sektöründeki birimlere dair kamu ihale usullerine ilişkin 90/531 sayılı Konsey Direktifi md. 8'i 1992 Tüzükleri ile iç hukuka aktarmıştır.
- British Telecom (BT) şirketine göre ise ulusal düzenleme ilgili Direktif md. 8'e aykırıdır.
- BT şirketi bundan dolayı zarara uğradığını ileri sürerek tazminat talep etmektedir.

46

Yeterince Ciddi İhlal Koşulu

ABAD'a göre

- Direktif md. 8, açık olmayan bir biçimde kaleme alınmıştır.
- Direktif md. 8, henüz Divan tarafından yorumlanmamıştır.
- Divanın bu karar ile yorumladığı hâlinin yanı sıra Birleşik Krallıkça iyi niyetle ve kimi güçsüz sayılamayacak argümanlar temelinde verilen yorumu taşımaya da elverişli gözükmemektedir.

Sonuç

- İhlal vardır, ancak Birlik hukukunun yeterince ciddi ihlali olarak kabul görmeyecektir.

47

İlliyet Bağı Koşulu

ABAD, çoğu kez illiyet bağının tespitini ulusal mahkemeye bırakmaktadır.

- Avrupa'ya ait illiyet bağı doktrininden bahsetmek için de henüz erkendir.

48